

Názov predmetu	Slovenský jazyk a literatúra
Škola (názov, adresa)	Gymnázium, Štúrova 849, 962 12 Detva
Kód a názov ŠVP	ISCED 3A
Kód a názov učebného odboru	79025 05 – informatika, 79025 00 gymnázium
Stupeň vzdelania	Úplné stredné vzdelanie - ISCED 3A
Dĺžka štúdia	4 roky
Forma štúdia	denná
Vyučovací jazyk	slovenský jazyk

I. Charakteristika učebného predmetu:

V predmete Slovenský jazyk a literatúra sa kladú do popredia ciele rozvíjania komunikačných schopností žiakov. Zdôrazňuje sa chápanie jazyka ako nástroja myslenia a komunikácie medzi ľuďmi, čo sa vo vyučovaní premietlo do zámerného preferovania rozvoja komunikačných kompetencií v rámci komunikačno-zážitkového modelu vyučovania slovenského jazyka a literatúry. Obsah sa zredukoval v prospech aktivít žiakov, ktorí majú v čo najväčšom rozsahu interpretačno-hodnotiacim spôsobom pracovať s jazykovými komunikátmi. Najväčší akcent sa kladie na vlastnú tvorbu jazykových prejavov, prácu s informáciami, čitateľskú gramotnosť, schopnosť argumentovať a pod.

V literárnej zložke predmetu Slovenský jazyk a literatúra sa zmenilo tematické usporiadanie predmetu na stredných školách, v rámci ktorého sa opustila literárno-historická štruktúra. Namiesto faktografickej orientácie je obsah zameraný na analyticko-interpretáčnej činnosti. Obsah literárnej výchovy sa v najvšeobecnejšom zmysle orientuje na dve činnosti: recepciu a tvorbu.

Vo všetkých zložkách predmetu sa uplatňuje konštruktivistický prístup k učeniu, v ktorom sa žiak stáva učiacim sa subjektom.

II. Ciele učebného predmetu

Vyučovanie slovenského jazyka (SJ) zabezpečuje rovnaký podiel poznatkov a logicko-myšlienkových a komunikatívnych činností. Činnosti sú rovnocenným štruktúrnym prvkom cieľa a obsahu ako poznatky, a to v písanej a hovorenej forme.

Výchovno-vzdelávací proces smeruje k tomu, aby sa žiaci naučili:

- interpretovať texty hovorené a písané
- samostatne racionálne študovať z odborných kníh a časopisov
- odborne citovať (doslovne v úvodzovkách) alebo parafrázovať a používať bibliografickú normu pri zázname informácií,
- výrazne a plynule čítať bez prípravy (spontánne) primeraný odborný alebo publicistický, príp. umelecký text,

- poznať a vo svojich prejavoch využívať logicko-myšlienkové činnosti, presvedčivo argumentovať, obhájiť svoj názor, kriticky hodnotiť,
- ovládať a používať odbornú jazykovú terminológiu (najmä vo vzťahu k štúdiu cudzích jazykov aj internacionálne termíny) a základné pojmy z lexikológie a slovotvorby, gramatiky (morfológie a syntaxe), hláskoslovia, spisovnej výslovnosti a pravopisu, zvukovej stránky jazyka, komunikácie, štylistiky a rétoriky, vzniku a vývinu jazyka, členenia národného jazyka,
- vyjadrovať sa vhodne, výstižne (odborne, vecne alebo citovo, obrazne), kultivovane, gramaticky správne, v súlade s funkciou (cieľom) prejavu
- v písaných textoch vhodne a správne používať odseky a interpunkciu, dodržiavať pravopisnú normu,
- tvoriť rozličné (komunikatívne frekventované) druhy textov v ústnej a písomnej forme v súlade s funkčnými jazykovými štýlmi: hovorové, administratívne, publicistické, rečnícke, prípadne aj umelecké, v súlade so slohovými a komunikatívnymi postupmi (informačné, rozprávacie, opisné, výkladové a úvahové),
- poznatky a činnosti (zručnosti) nadobudnuté pri vyučovaní slovenského jazyka aplikovať v ostatných učebných predmetoch

Literárna výchova ako súčasť predmetu slovenský jazyk a literatúra patrí ku kľúčovým predmetom a vo významnej miere participuje na všetkých stránkach rozvoja osobnosti žiaka.

Prostredníctvom literárnej výchovy žiak:

- si osvojí základné literárnovedné pojmy a na výbere najvýznamnejších slovenských autorov a literárnych diel sa oboznámi s chronologickým modelom vývinu umenia a umeleckej literatúry a jeho súvislosťami s rozvojom umenia a literatúry v zahraničí, - naučí sa čítať umelecké literárne dielo s kritickým odstupom, nadhľadom, získa schopnosť spojiť spontánnu analýzu diela s emocionálnym prežívaním textu, - naučí sa chápať ideovú a umeleckú intencionalitu diela tým, že si uvedomí štylistickú a kompozičnú organizáciu textu a ich príspevkov ku komplexnej estetickej pôsobnosti diela, osvojí si zručnosť používať pri následnej analýze a hodnotení umeleckého diela poznatky z teórie a dejín literatúry,
- naučí sa používať metódy analýzy a interpretácie básnických, prozaických a dramatických diel tak, aby sa emocionálny zážitok pri následnej analýze nestrácal, ale skôr prehĺbil, aby sa neporušila umelecká celistvosť diela, t.j. aby žiak pri rozbore a interpretácii nerozbíjal umelecké dielo na disparátne fragmenty, ale chápal ich systémovú celistvosť a celostnú umeleckú pôsobnosť,
- naučí sa chápať literárne dielo ako znak a vidieť ho ako štylizovaný model skutočnosti, v ktorom sa okrem súdobej reality odráža aj celý autorský subjekt, jeho myslenie, emocionalita a kultúrna príslušnosť.

III. Obsah predmetu

Obsah predmetu je členený do tematických celkov.

Prehľad tematických celkov s počtom hodín

I. ROČNÍK

Tematický celok	Počet hodín
Slovenský jazyk	66
Bežná komunikácia	10
Oficiálna komunikácia	10
Pracovná komunikácia	10

Jazyková komunikácia	10
Získavanie a spracovanie informácií	5
Textotvorný proces	6
Lexikálna rovina	15
Literatúra	33
Epická poézia	9
Krátka epická próza	6
Lyrická poézia	4
Krátka epická próza - novela	4
Veľká epická próza	10

II. ROČNÍK

Tematický celok	Počet hodín
Slovenský jazyk	66
Komunikácia slovesného umenia, umelecký štýl	10
Masmediálna komunikácia, publicistický štýl	10
Morfologické prostriedky	20
Syntaktické prostriedky	26
Literatúra	33
Lyrická poézia	6
Dramatická literatúra	6
Lyrická a epická poézia - časomiera	5
Krátka epická próza	4
Lyrická poézia – druhy lyriky	5
Dramatická literatúra – komická dráma	7

III. ROČNÍK

Tematický celok	Počet hodín
Slovenský jazyk	66
Vedecká, odborná a pracovná komunikácia, náučný štýl	45
Zvukové jazykové prostriedky	12
Grafické jazykové prostriedky	9
Literatúra	33
Veľká epická próza-druhy románu	10
Krátka epická próza	5
Lyrická poézia – voľný verš	3
Lyrická poézia – čistá lyrika	3
Dramatická literatúra – tragická dráma	8
Dejiny umenia a literatúry – stredoveká lit.	4

IV. ROČNÍK

Tematický celok	Počet hodín
Slovenský jazyk	60
Ústna verejná komunikácia – rečnícky štýl	30
Všeobecné poznatky o jazyku	13
Národný jazyk	13
Jazyková kultúra	4

Literatúra	30
Dramatická literatúra – absurdná dráma	3
Veľká epická próza – retrospektívny kompozičný postup	3
Súčasná lyrická poézia	3
Postmoderna v epickej próze	2
Všeobecné poznatky o literatúre	2
Etapy literárneho vývoja	5
Svetová literatúra po roku 1945	5
Neorealizmus	3
Magický realizmus	2
Totalita v literárnych dielach	2

Začlenenie prierezových tém:

Mediálna výchova - 1. ročník, tem. celok: Jazyková komunikácia – príprava referátu na tému Etika žurnalistu

- 2. ročník, tem. celok: Publicistický štýl – príprava diskusného príspevku na tému Objektívnosť a pravdivosť informácií a ich vplyv na širokú verejnosť

Environmentálna výchova – 1. ročník, tem. celok: Epická poézia – príprava prezentácie na tému Ekosystém Podpoľania

Osobnostný a sociálny rozvoj – druhý ročník, prvý tematický celok Komunikácia slovesného umenia

Environmentálna výchova – druhý ročník, prvý tematický celok Komunikácia slovesného umenia

Masmediálna výchova – druhý ročník, druhý tematický celok Masmediálna komunikácia

Ochrana života a zdravia - druhý ročník, druhý tematický celok Masmediálna komunikácia

Environmentálna výchova – druhý ročník, piaty tematický celok - Marína

Multikultúrna výchova - druhý ročník, šiesty tematický celok – Dobrodružstvo pri obžinkoch

Mediálna výchova – 3. ročník; 1. tematický celok Vedecká, odborná a pracovná komunikácia (Úvaha v publicistickom štýle)

Osobnostný a sociálny rozvoj – 3. ročník, 1. tematický celok (Úvaha v publicistickom štýle)

Environmentálna výchova – 3. ročník, 1. tematický celok – literatúra – M.Kukučín – Dom v stráni

Tvorba projektu a prezentačné zručnosti – 3. ročník, 1. tematický celok – M.Urban – Živý bič, J.C.Hronský – Jozef Mak

Multikultúrna výchova – 3. ročník, 7. tematický celok – literatúra – F.Kafka

Obsahová a výkonová časť vzdelávacieho štandardu zo slovenského jazyka a literatúry

pre 1. ročník

Bežná komunikácia – počet hodín 10

Obsahová časť

-hovorový štýl, znaky hovorového štýlu, ústne monologické útvary, ústne dialogické útvary, písané útvary, moderné útvary bežnej komunikácie (písané aj ústne)

Výkonová časť

Žiak pozná komunikačnú sféru hovorového štýlu, komunikantov, funkciu hovorového štýlu. Definuje znaky hovorového, klasifikuje útvary hovorového štýlu. Pozná využitie slohových postupov v hovorovom štýle. Žiak charakterizuje pojmy monológ, dialóg, pozná klasifikáciu útvarov bežnej komunikácie na klasické a moderné. Žiak prakticky ovláda kompozíciu súkromného listu, blahoželanía, kondolencie, inzerátu, vizitky.

Oficiálna komunikácia – počet hodín 10

Obsahová časť

Administratívny štýl, znaky administratívneho štýlu, útvary administratívneho štýlu podľa určenia a podľa formátu, útvary formátu A4, útvary formátu A3

Výkonová časť

Žiak definuje komunikačnú sféru, komunikantov a funkciu administratívneho štýlu. Žiak vie vysvetliť uplatnenie slohových postupov v administratívnom štýle, prakticky zvládne základné slohové útvary, dokáže rozlišovať písané a hovorené slohové útvary. Pri tvorbe slohových útvarov postupuje podľa etáp štýlotvorného procesu. Žiak pozná požiadavky STN na písomnosti administratívneho štýlu.

Pracovná komunikácia – počet hodín 10

Obsahová časť

Pracovná komunikácia, komunikačná sféra, komunikanti, funkcia pracovnej komunikácie, písané útvary pracovnej komunikácie (zápisnica, zápis), ústne útvary (diskusný príspevok, správa o činnosti)

Výkonová časť

Žiak vie charakterizovať administratívny štýl, dokáže vysvetliť uplatnenie slohových postupov v administratívnom štýle. Žiak prakticky zvládne základné slohové útvary, rozlišuje medzi písanými a hovorenými slohovými útvarmi. Pri tvorbe slohových útvarov postupuje podľa etáp štýlotvorného procesu.

Jazyková komunikácia – počet hodín 10

Obsahová časť

Komunikácia, druhy komunikácie, funkcie komunikácie, komunikačný reťazec, princípy komunikácie.

Výkonová časť

Žiak vie definovať pojmy komunikácia, jej druhy a funkcie, rozumie princípu komunikačného reťazca, prakticky využíva princípy komunikácie.

Získavanie a spracovanie informácií- počet hodín 5

Obsahová časť

Informácia, zdroje informácií, knižničný systém SR, spôsoby záznamu textu, mapa mysle, brainstorming.

Výkonová časť

Žiak vie definovať pojem informácia, teoreticky aj prakticky ovláda zdroje informácií, dokáže správne zaznamenať bibliografický zápis, ovláda a pozná knižný systém SR

Textotvorný proces – počet hodín 6

Obsahová časť

Jazykový štýl, štýlotvorné činitele, subjektívne a objektívne činitele, primárne a sekundárne jazykové štýly, individuálny štýl, využitie slohových útvarov v jazykových štýloch, slohové postupy a slohové útvary

Výkonová časť

Žiak pozná teoreticky aj prakticky fázy textotvorného procesu. Žiak vie definovať pojem jazykový štýl a jeho funkciu. Pozná subjektívne a objektívne štýlotvorné činitele. Žiak pozná primárne a sekundárne jazykové štýly, charakterizuje individuálny štýl, prakticky využíva jazykové štýly v komunikačných sférach. Žiak definuje slohové postupy a vie ich prakticky použiť v slohových útvaroch.

Lexikálna rovina – počet hodín 15

Obsahová časť

Lexikológia, lexikálny a gramatický význam slova, etymológia slova, morfematická štruktúra slova, slovníky, druhy slovníkov

Výkonová časť

Žiak vie definovať pojmy lexikológia, lexikálny a gramatický význam slova, charakterizuje sémantický trojuholník, vie identifikovať polysémiu, homonymiu, synonymiu, antonymiu a paronymiu. Žiak rozumie deleniu slovnej zásoby na periférnu časť SZ a centrum SZ. Identifikuje a zaraďuje slová podľa lexikálneho významu, podľa zaradenia do jazykových štýlov, podľa spisovnosti, podľa citového príznaku, podľa dobového výskytu. Žiak pozná a prakticky používa slovníky, spôsoby obohacovania slovnej zásoby. Tvorí viacсловné pomenovania, frazeologizmy a ich druhy. Identifikuje a tvorí obrazné pomenovania.

Epická poézia – počet hodín 9

Obsahová časť

Rytmus, sylabický veršový systém, rytmická analýza sylabických básní, H. Gavlovič – Valaská škola mravúv stodola, Ján Botto – Margita Besná, A. Sládkovič – Detvan, anafora, básnické prirovnanie, Samo Chalupka – Mor ho!, metafora, idealizácia epického hrdinu, vonkajšia kompozícia básnickej skladby, Ján Botto – Smrť Jánošíkova

Výkonová časť

Žiak pozná princípy sylabického veršového systému, dokáže prakticky ho uplatniť v poézii H.Gavloviča. Pozná autorov slovenskej romantickej literatúry (J.Botto, A.Sládkovič, S.Chalupka). Vie v textoch nájsť metaforu, básnické prirovnanie. Žiak dokáže vysvetliť idealizáciu epického hrdinu v kontexte romantickej poézie, chápe vonkajšiu kompozíciu básnickej skladby.

Krátka epická próza – počet hodín 6

Obsahová časť

Vševediaci rozprávač, literárna postava, kompozícia diela, M.Kukučín – Keď báčik z Chochoľova umrie – čítanie s porozumením a interpretácia, J.G.Tajovský – Maco Mlieč –

čítanie s porozumením a interpretácia, B.S.Timrava – Pomocník, Bez hrdosti – čítanie s porozumením a interpretácia.

Výkonová časť

Žiak na základe umeleckých textov uvedených v obsahovej časti dokáže identifikovať vševediaceho rozprávača, pochopí pojem literárna postava, vnútornú kompozíciu diela, číta s porozumením a interpretuje poviedky J.G.Tajovského a B.S.Timravy.

Lyrická poézia – počet hodín 4

Obsahová časť

Sylabo-tonický veršový systém, čítanie s porozumením a interpretácia: P:O:Hviezdoslav – Krvavé sonety, metonymia, čítanie s porozumením a interpretácia Lermontovove básne, lyrická poézia, čítanie s porozumením a interpretácia: S.H. Vajanský - Nôžka

Výkonová časť

Žiak vie aplikovať teoretické vedomosti o sylabo-tonickom veršovanom systéme v básnickom texte Krvavé sonety. Žiak vie definovať pojmy lyrická poézia a metonymia, dokáže ich aplikovať na literárne texty. Chápe umelecké diela Lermontova, Vajanského ako štylizovanú autorskú výpoveď o svete.

Krátka epická próza – novela – počet hodín 4

Obsahová časť

Chronológia v epike, hlbkové členenie textu, čítanie s porozumením a interpretácia: B.S. Timrava – Ťapákovci, čítanie s porozumením a interpretácia, T. Vansová – Vlčia tma

Výkonová časť

Žiak vie identifikovať významovú rovinu diel, Ťapákovci, Vlčia tma. Charakterizuje literárne postavy z čitateľského hľadiska. Dokáže vysvetliť podstatu jednotlivých fáz epického diela. Hodnotí dielo Ťapákovci z vlastného stanoviska a v súčasnom kontexte. Vie definovať pojmy rovina deja a významová rovina.

Veľká epická próza – počet hodín 10

Obsahová časť

-priamy rozprávač, horizontálne členenie epického textu, pásmo rozprávača a pásmo postáv, horizontálne členenie a priamy rozprávač, priama reč: dialóg a monológ, čítanie s porozumením a interpretácia: M. Kukučín – Dom v stráni, A.S.Puškin – Kapitánova dcéra

Výkonová časť

Žiak si zapamätá potrebné údaje a informácie o románe, jeho vývoji, vie definovať román a vysvetliť rozdiely medzi románom, novelou a poviedkou. Teoretické vedomosti vie aplikovať na akékoľvek prozaické dielo. Žiak dokáže rozlíšiť pásmo rozprávača a pásmo postáv. Žiak dokáže v umeleckom texte vyhladať pásmo priameho rozprávača aj pásmo postáv. Žiak interpretuje význam výpovede literárnych diel: Dom v stráni, Kapitánova dcéra. Chápe obidva romány ako štylizovanú autorskú výpoveď o svete.

Obsahová a výkonová časť vzdelávacieho štandardu zo slovenského jazyka a literatúry pre 2. ročník

Tematický celok 1- Komunikácia slovesného umenia, umelecký štýl, počet hodín 10

Obsahová časť

Umelecký štýl, jeho znaky, využitie slohových postupov v umeleckom štýle, rozprávací slohový postup, rozprávanie a jeho druhy, kompozícia umeleckého rozprávania opisný slohový postup, druhy opisu (statický, dynamický, subjektívny, objektívny, jednoduchý, umelecký, odborný), charakteristika, druhy charakteristiky, (objektívna, subjektívna, priama, nepriama, skupinová, porovnávací, posudok, beletrizovaný životopis) .

Výkonová časť

Žiak dokáže určiť komunikačnú sféru komunikačného a funkciu umeleckého štýlu, jeho znaky. Vie odôvodniť využitie všetkých slohových postupov v umeleckom štýle, charakterizuje rozprávanie, jeho druhy, kompozíciu umeleckého rozprávania, kompozičné princípy. Žiak vie definovať opisný slohový postup, jeho druhy. Dokáže v texte vyhľadať a určiť druh opisu, prakticky vie vytvoriť rôzne druhy charakteristiky. Túto zručnosť prezentuje formou školskej slohovej práce. Žiak preukáže teoretické aj praktické zručnosti pri tvorbe autocharakteristiky ako súčasť motivačného listu.

Tematický celok 2 – Masmediálny komunikácia, publicistický štýl, počet hodín 10

Obsahová časť

Komunikačná sféra, komunikanti, funkcia, znaky a útvary publicistického štýlu, horizontálne členenie novín a časopisov, spravodajské, analytické a beletristické útvary publicistického štýlu.

Výkonová časť

Žiak dokáže určiť komunikačnú sféru komunikantov a funkciu publicistického štýlu. Pozná znaky publicistického štýlu. Dokáže správne zaradiť jednotlivé útvary publicistického štýlu do spravodajských, analytických a beletrizovaných útvarov. Pozná funkciu masmediálnej komunikácie, aj jej negatívne aspekty. Žiak pozná druhy tlače podľa periodicity a podľa obsahu. Žiak identifikuje spravodajské útvary publicistického štýlu, pozná rozdiely medzi jednoduchou a rozšírenou správou, pozná funkciu titulku. Vie prakticky vytvoriť interview, pozná jeho znaky, ovláda rozdiely medzi spravodajskými a analytickými útvarmi. Pozná charakteristické znaky glosy, jej druhy, recenzie. Žiak pozná beletristické útvary, ich charakteristické znaky, vytvorí fejtón na tému ochrana života a zdravia.

Tematický celok 3 – Morfológické prostriedky, počet hodín 20

Obsahová časť

Morfológia, slovné druhy, stylistické využitie slovných druhov, substantíva, ich definícia, rozdelenie, stylistické využitie gramatických kategórií podstatných mien, pravopis podstatných mien – písanie veľkých písmen. Adjektíva - ich definícia, rozdelenie, stupňovanie, stylistické využitie adjektív. Zámená (pronomína) - ich definícia, rozdelenie podľa rodu, vecného významu, pravopis a výslovnosť zámen, stylistické využitie zámen. Číslovky (numeráliá) - ich definícia, rozdelenie, pravopis čísloviek, stylistické využitie čísloviek. Slovesá (verbá) - ich definícia, rozdelenie, slovesné kategórie, pravopis, stylistické využitie. Príslovky (adverbiá) - ich definícia, rozdelenie podľa významu, pravopis prísloviek, stylistické využitie. Predložky (prepozície) - ich definícia, rozdelenie podľa pôvodu, vokalizácia predložiek, stylistické využitie predložiek. Spojky (kojunkcie) – ich charakteristika, rozdelenie podľa funkcie, pravopis spojok, stylistické využitie. Častice (partikuly) – ich charakteristika, rozdelenie podľa funkcie, pravopis a stylistické využitie. Citoslovčia (interjekcie) – ich definícia, rozdelenie podľa obsahu, pravopis a stylistické využitie.

Výkonová časť

Žiak vie definovať morfológiu ako jazykovednú disciplínu, vie rozdeliť slovné druhy na plnovýznamové a neplnovýznamové, vie svoje tvrdenie odôvodniť. Žiak vie charakterizovať všetkých 10 slovných druhov, pozná ich definície, delenie, pravopis a ich štylistické využitie. Žiak pozná pravopis písania veľkých písmen podstatných mien, vie určiť rod pomnožných podstatných mien, dokáže aktívne používať Pravidlá slovenského pravopisu.

Tematický celok 4 – Syntaktické prostriedky, počet hodín 26

Obsahová časť

Syntagmatická syntax, vetný člen, syntagma, vetná syntax, vety podľa obsahu, členitosti, zloženia, jednoduchá veta, holá, rozvitá, súvetie, jednoduché priraďovacie, podraďovacie, zložené, polovetná syntax, polovetná konštrukcia, nadvetná syntax, súdržnosť/nadväznosť textu, modifikácia vetnej stavby, slovosled, nadvetná kompozícia textu, členenie textu, odsek, kapitola, odstupňovanie textu.

Výkonová časť

Žiak vie charakterizovať syntax ako jazykovednú disciplínu, dokáže vyhľadať a určiť vetné sklady, klasifikuje vetné členy podľa funkcie a výstavby. Žiak dokáže definovať vetu ako syntaktickú jednotku, pozná delenie viet podľa obsahu a členitosti. Žiak dokáže určiť vetný základ v jednočlennej vete, pozná vety podľa zloženia. Žiak vie definovať priraďovacie súvetie a jeho druhy, podraďovacie súvetie a druhy vedľajších viet. Žiak pozná funkciu polovetných konštrukcií vo vete, druhy poloprisudkov, štylistické využitie polovetných konštrukcií.

Lyrická poézia – počet hodín 6 – 1. tematický celok

Obsahová časť

Sonet, epiteton, básnický symbol. Čítanie s porozumením a interpretácia: F.Petrarca – 136. sonet, 76. sonet, I.Krasko – Už je pozde, Jehovah, V.Roy – Havrany.

Výkonová časť

Žiak pozná sonet ako veršovanú formu, aplikuje znalosť sonetu prakticky na básnickom texte F.Petrarca. Žiak pozná a teoreticky aj prakticky dokáže vyhľadať a vysvetliť básnický symbol prostredníctvom básnickej tvorby I.Krasku. Žiak vie interpretovať význam výpovede básní Topole, Už je pozde, Jehovah. Žiak dokáže identifikovať epiteton ako básnický umelecký prostriedok, dokáže čítať s porozumením a interpretovať báseň V.Roya Havrany.

Dramatická literatúra – počet hodín 6 – 2. tematický celok

Obsahová časť

Dráma – jej vývoj a história, divadelná hra, dejstvo, výstup, replika, autorská poznámka, herec, režisér, dramaturgia, inscenačné formy. Čítanie s porozumením a interpretácia: W.Shakespeare – Hamlet, J.G.Tajovský – Statky – zmätky, F.Schiller – Úklady a láska.

Výkonová časť

Žiak vie identifikovať drámu ako literárny druh, jej vývoj, pojmy divadelná hra, dejstvo, výstup, replika, autorská poznámka. Pozná funkciu herca, režiséra, dramaturga. Žiak dokáže interpretovať význam výpovede drámy Hamlet, pozná charakteristické znaky Shakespeareovej drámy. Osvojené pojmy z teórie literatúry vie aplikovať na dramatický text divadelnej hry Statky – zmätky. Žiak vie charakterizovať jednotlivé postavy z hry Úklady a láska, dokáže zhustiť dej drámy.

Lyrická a epická poézia – počet hodín 5 – 3. tematický celok

Obsahová časť

Časomiera, čítanie s porozumením a interpretácia, J.Kollár – Slávy dcera (Předspěv), J.Hollý – Svatopluk, epos.

Výkonová časť

Žiak dokáže charakterizovať osobnosť J.Kollára, myšlienku všeslovanskej vzájomnosti, dokáže čítať s porozumením a interpretovať dielo Slávy dcera (Předspěv). Žiak pochopí princípy časomieri, pozná jej metrickú štruktúru. Žiak pozná históriu vzniku a kompozíciu eposu prostredníctvom diela J.Hollého Svatopluk.

Krátka epická próza – počet hodín 4 – 4. tematický celok

Obsahová časť

Vnútorňý monológ, čítanie s porozumením a interpretácia: J.Jesenský – Koniec lásky, M.Urban – Jašek Kutliak spod Bučinky, A.P.Čechov – Dom s manzardou.

Výkonová časť

Žiak pozná osobnosť J.Jesenského, vie interpretovať z čitateľského hľadiska poviedku Koniec lásky, vie určiť rozprávača. Žiak dokáže identifikovať vnútorňý monológ, čítať s porozumením a interpretovať dramatickú výstavbu a vnútorňú kompozičnú výstavbu novely Jašek Kutliak spod Bučinky.

Lyrická poézia – druhy lyriky - počet hodín 5 – 5. tematický celok

Obsahová časť

Lúboštná lyrika, básnický protiklad, typy rýmov, čítanie s porozumením a interpretácia, S.H.Vajanský – Slovenčina, S.Jesenin – Už sa tu netúlam, spoločenská lyrika.

Výkonová časť

Žiak pozná charakteristické znaky lúboštnej a spoločenskej lyriky, pozná osobnosť A.Sládkoviča, dokáže interpretovať význam výpovede literárneho diela Marína. Žiak dokáže v umeleckom texte vyhľadať protiklad. Žiak vie čítať s porozumením a interpretovať báseň Slovenčina, dokáže identifikovať typy rýmov.

Dramatická literatúra – komická dráma - počet hodín 7 – 6. tematický celok

Obsahová časť

Komédia (veselohra), tragédia, činohra, humor, hyperbola, charakterový typ. Vývoj slovenskej veselohry (Chalupka, Záborský, Palárik). Čítanie s porozumením a interpretácia: J.Palárik – Zmierenie alebo Dobrodružstvo pri obžinkoch, humor a jeho podoby, čítanie s porozumením a interpretácia: Moliere – Lakomec, charakterový typ dramatickej postavy.

Výkonová časť

Žiak vie definovať jednotlivé žánre drámy, dokáže identifikovať humor a jeho podoby. Žiak pozná historicko-spoločenské podmienky vývoja slovenskej veselohry. Prostredníctvom veselohier Dobrodružstvo pri obžinkoch a Lakomec dokáže určiť hyperbolu a charakterový typ postavy. Žiak číta s porozumením a interpretuje veselohry Dobrodružstvo pri obžinkoch a Lakomec.

Obsahová a výkonová časť vzdelávacieho štandardu zo slovenského jazyka a literatúry pre 3. ročník

Tematický celok 1- Vedecká, odborná a pracovná komunikácia, náučný štýl - počet hodín 45

Obsahová časť

Náučný štýl, jeho znaky (verejnosť, písomnosť, monologickosť, odbornosť, pojmovosť), kompozícia a členenie textov náučného štýlu (titul, abstrakt, predhovor – jadro – záver, resumé), súdržnosť textu, jeho prostriedky, konektory.

Výkladový slohový postup – postupy a formy logického myslenia, indukcia, analýza, generalizácia, dedukcia, syntéza, komparácia, konkretizácia, triedenie (klasifikácia, kategorizácia), analógia, objasňovanie príkladom (exemplifikácia), interpretácia, argumentácia, vyjadrenie činnosti (kauzality), príčina, účel, dôsledok, podmienka, pripustka, výklad, odborný článok, dizertácia, štúdia, prípadová štúdia, analýza umeleckého textu, projektová práca, SOČ, KOP.

Úvaha, školská úvaha, úvaha v umeleckom štýle, glosa, stĺpček komentár, esej.

Opisný slohový postup, odborný/náučný opis, odborný referát, školský referát.

Študijné čítanie náučného textu, pasívne čítanie, analytické čítanie, kritické čítanie.

Výkonová časť

Žiak definuje náučný štýl, jeho komunikačnú sféru, komunikantov, funkciu. Pozná znaky, žánre a výrazové prostriedky náučného štýlu. Žiak si osvojí kompozíciu a členenie náučného textu. Žiak dokáže odôvodniť využitie slohových postupov v náučnom štýle. Ovláda princípy výkladového slohového postupu a formy logického myslenia vo výkladovom slohovom postupe. Žiak identifikuje útvary náučného štýlu využívajúce výkladový slohový postup. Dokáže zostaviť kompozíciu školských odborných prác (školský referát, projektová práca SOČ). Vie identifikovať záverečné odborné práce v školskom prostredí. Žiak dokáže charakterizovať úvahu ako žáner náučného štýlu, pozná jej kompozíciu a uplatnenie v jednotlivých jazykových štýloch. Žiak dokáže v úvahe prakticky využívať prostriedky umeleckého štýlu, lexikálne, syntaktické aj morfológické prostriedky. Dokáže identifikovať úvahu v publicistickom štýle (glosa, stĺpček, komentár). Žiak dokáže identifikovať esej ako hybridný žáner náučného a umeleckého štýlu. Žiak vie použiť opisný slohový postup v náučnom štýle (odborný referát, školský referát).

Tematický celok 2 – Zvukové jazykové prostriedky - počet hodín 10

Obsahová časť

Fonetika, fonológia, zvukové javy v reči, tónová modulácia reči, melódia, silová modulácia hlasu, prízvuk, dôraz, časová modulácia reči, rytmus, metrum, tempo, prestávka, kvalitatívna modulácia hlasu, zafarbenie/farba hlasu (timbre), štylistické využitie zvukovej stránky slov, rým, zvukomaľba, paronomázia, aliterácia, eufónia, ortoepia/správna výslovnosť, výslovnostné štýly (vysoký, neutrálny, nižší), výslovnosť a pravopis cudzích slov.

Výkonová časť

Žiak dokáže definovať jazykovedné disciplíny fonetiku a fonológiu, fonému, hlásku a fonetickú transkripciu. Žiak teoreticky zvládne zvukové javy v reči, dokáže ich prakticky využiť v jazykovom prejave. Prakticky ovláda melódiu vety, silovú moduláciu hlasu, vetný dôraz, tempo reči, prestávku. Žiak ovláda teoreticky aj prakticky prostredníctvom práce s umeleckým textom využitie zvuku slova v umeleckej literatúre. Vie definovať

a charakterizovať ortoepiu ako jazykovú disciplínu, pozná tri výslovnostné štýly a vie ich charakterizovať. Žiak prakticky ovláda používanie Slovníka cudzích slov, pozná správnu výslovnosť a pravopis slov cudzieho pôvodu.

Tematický celok 3 – Grafické jazykové prostriedky - počet hodín 9

Obsahová časť

Písmo, písmeno, ortografia, pravopisné princípy – fonematický, morfematický, etymologický, gramatický, rytmické krátenie.

Výkonová časť

Žiak vie definovať pojmy písmo, písmeno (graféma), pravopis, pravopisná norma. Teoreticky aj prakticky ovláda princípy slovenského pravopisu (fonematický, morfematický, etymologický, gramatický) Vie definovať pravidlo o rytmickom krátení, pozná jeho výnimky.

Tematický celok 1 - Veľká epická próza – druhy románu - počet hodín - 6

Obsahová časť

Sociálny román, psychologický román, sociálny typ, umelecké dielo ako obraz reality, alegória. Čítanie s porozumením a interpretácia. M.Kukučín – Dom v stráni, M.Urban – Živý bič, J.C.Hronský – Jozef Mak, E.M.Remarque – Na západe nič nového.

Výkonová časť

Žiak dokáže definovať pojem román ako žáner veľkej epickej formy. Dokáže vydedukovať definíciu sociálneho románu na základe interpretácie diela M.Kukučina Dom v stráni. Na základe čítania s porozumením a interpretácie literárnych diel Živý bič, Na západe nič nového a Zločin a trest dokáže sformulovať definíciu psychologického románu. Na základe čitateľských a interpretačných schopností rozumie alegóriu ako účinnému umeleckému obrazu. Žiak dokáže na základe čítania s porozumením a interpretácie diela Zločin a trest chápať umelecké dielo ako obraz reality v kontexte realizmu ako literárno-historického obdobia.

Tematický celok 2 - Krátka epická próza – nespoľahlivý rozprávač - počet hodín - 2

Obsahová časť

Čítanie s porozumením a interpretácia diela J.G.Tajovský – Apoliena, nespoľahlivý rozprávač.

Výkonová časť

Žiak dokáže na základe interpretácie poviedky Maco Mlieč a Apoliena vyvodit' definíciu nespoľahlivého rozprávača.

Tematický celok 3 - Lyrická poézia – voľný verš - počet hodín - 5

Obsahová časť

Voľný verš, reflexívna lyrika, duchovná lyrika, čítanie s porozumením a interpretácia básnickej tvorby E.B.Lukáča – Dunaj a Seina, J.Smreka – Cválajúce dni, Básnik a žena, L.Novomeský – Romboid, R.Dilong - Orodovnica. Čítanie s porozumením a interpretácia z tvorby M.Rázusa.

Výkonová časť

Žiak na základe čítania s porozumením a interpretácie básní E.B.Lukáča dokáže definovať reflexívnu lyriku a pozná charakteristické znaky neosymbolizmu. Žiak na základe interpretácie a analýzy básnickej tvorby R.Dilonga vie charakterizovať duchovnú lyriku a katolícku modernu. Žiak na základe interpretácie básnickej tvorby J.Smreka vie charakterizovať vitalizmus ako myšlienkový prúd, senzualizmus ako zmyslové vnímanie.

Tematický celok 4 - Veľká epická próza - reťazový kompozičný postup - počet hodín - 8

Obsahová časť

Reťazový kompozičný postup, idealizácia postáv, štýl v umeleckom diele, naturizmus a jeho charakteristické znaky, prehľad autorov slovenského naturizmu, čítanie s porozumením a interpretácia diela D.Chrobák – Drak sa vracia, M.Figuli – Tri gaštanové kone, F.Švantner - Malka.

Výkonová časť

Žiak vie definovať reťazový kompozičný postup, svoje tvrdenie dokáže aplikovať v praxi. Dokáže čítať s porozumením a interpretovať diela D.Chrobáka – Drak sa vracia, M.Figuli – Tri gaštanové kone, F.Švantner – Malka. Žiak vie na základe vedomostí z prvého ročníka identifikovať a definovať idealizovaný typ postavy. Dokáže zdôvodniť umelecký zámer idealizácie.

Tematický celok 5 – Dramatická literatúra – tragická dráma - počet hodín - 6

Obsahová časť

Dráma, tragédia, čítanie s porozumením a interpretácia: Sofokles – Antigona, I.Bukovčan – Kým kohút nezaspieva, I.Stodola – Bačova žena.

Výkonová časť

Žiak vie definovať drámu ako literárny druh, pozná charakteristické znaky antickej drámy, vnútornú kompozíciu antickej tragédie. Na základe čítania s porozumením a interpretácie tragédie Antigona žiak analyzuje konanie hlavných postáv a dokáže vydedukovať z textu ideu (pointu) tragédie a jej nadčasový odkaz. Žiak pozná charakteristické znaky existencializmu a dokáže ich na základe interpretácie drámy Kým kohút nezaspieva identifikovať v umeleckom texte.

Tematický celok 6 – Lyrická poézia – čistá lyrika - počet hodín - 3

Obsahová časť

Čistá lyrika, zvukomalba, prerývaný rým, populárna pieseň, zvukomalba. Čítanie s porozumením a interpretácia diela P.Verlaine – Podzimní píseň, I.Krasko – Chladný dážďik. Charakteristika dadaizmu.

Výkonová časť

Žiak dokáže definovať pojem čistá lyrika (čistá poézia) na základe interpretácie a analýzy umeleckého textu piesne Jiřího Suchého a básne V.Chlebnikova Zarietanie smiechom. Žiak na základe čítania s porozumením a interpretácie básne P.Verlaine Jesenná pieseň dokáže identifikovať zvukomalbu ako zvukovú zložku básnického textu. Pozná schému prerývaného

rýmu a dokáže ho identifikovať v básnickom texte. Žiak pozná stručnú históriu vzniku populárnej piesne a pozná popredných autorov textov slovenskej populárnej piesne (K.Peteraj, B.Filan).

Tematický celok 7 – Netradičná epická próza – prúd vedomia - počet hodín - 3

Obsahová časť

Prúd vedomia, asociácia. Čítanie s porozumením a interpretácia: J.C.Hronský – Pisár Gráč, F.Kafka – Premena, D.Dušek – kufor na sny.

Výkonová časť

Žiak pozná neorganizovaný tok myšlienok (prúd autorovho vedomia) prakticky analýzou vnútorného monológu priameho rozprávača v románe Pisár Gráč. Pozná základné informácie o osobnosti F.Kafku a jeho tvorbe. Žiak pozná charakteristické znaky Kafkovej tvorby prostredníctvom interpretácie poviedky Premena. Žiak na základe interpretácie umeleckého textu identifikuje charakteristické znaky tvorby D.Duška.

Obsahová a výkonová časť vzdelávacieho štandardu zo slovenského jazyka a literatúry pre 4. ročník

Ústna verejná komunikácia – počet hodín 30

Obsahová časť

-rečnícky štýl: znaky rečníckeho štýlu, žánre rečníckeho štýlu - prehľad
Využitie slohových postupov v rečníckom štýle ; fázy tvorenia rečníckeho prejavu
Výrazové prostriedky rečníckeho štýlu: verbálne, neverbálne, chyby v rečníckom prejave
Z histórie rétoriky: Staroveké Grécko, Staroveký Rím, Stredovek, rétorika na Slovensku
Žánre rečníckeho štýlu : agitačné prejavy - súdna reč, politická reč
Náučné prejavy: monologické, dialogické
Príležitostné prejavy: rámcový prejav (príhovor), Informačný prejav
Príležitostné prejavy: slávnostný prejav, súkromný prejav

Výkonová časť

Žiak vie objasniť definíciu komunikácie, komunikačnej sféry, objasniť funkciu komunikácie dokázať využiť slohové postupy v rečníckom štýle.
Žiak pozná znaky a prostriedky rečníckeho štýlu, vie rozpoznať a vyhnúť sa chybám v rečovom prejave.
Žiak vie objasniť históriu rečníctva od staroveku po súčasnosť.
Žiak dokáže definovať žánre rečníckeho prejavu, uvádzať príklady, vie definovať žánre rečníckeho štýlu podľa funkcie.

Všeobecné poznatky o jazyku – počet hodín 13

Obsahová časť

vznik jazyka; prirodzený a umelý jazyk, jazyk a písmo: vetné písmo, pojmové písmo, slabičné písmo, hláskové písmo, grécke písmo, slovanské písmo, vývin jazyka: indoeurópske jazyky, slovanské jazyky, jazyky národnostných menšín na Slovensku

Výkonová časť

Žiak vie opísať vznik jazyka, žiak pozná rozdiel medzi prirodzeným a umelým jazykom vie definovať pojmy: vetné písmo, pojmové písmo, slabičné písmo, hláskové písmo, ...

Žiak dokáže charakterizovať pojmy: indoeurópsky prajazyk, praslovančina, slovanské jazyky

Národný jazyk – počet hodín 13

Obsahová časť

-pojmem národný jazyk, formy národného jazyka, nárečia, vznik a vývin slovenského jazyka: predpisovné obdobie, spisovné obdobie, nové tendencie vo vývine súčasnej slovenčiny

Výkonová časť

Žiak pozná formy národného jazyka a dokáže charakterizovať obdobia: predpisovné obdobie, spisovné obdobie, matičné a martinské obdobie, medzivojnové obdobie, povojnové obdobie, súčasné obdobie.

Jazyková kultúra – počet hodín 4

Obsahová časť

-pojmem jazyková kultúra, jazyková výchova v školách, masmédiách, jazyk krásnej literatúry

Výkonová časť

Žiak vie definovať pojem jazyková kultúra národa. Žiak dokáže aplikovať vedomosti o jazyku a jazykovej kultúre.

Dramatická literatúra – absurdná dráma – počet hodín 3

Obsahová časť

-definícia a znaky absurdnej drámy, pojmy autorské divadlo, gag, groteska, kabaret, čítanie s porozumením a interpretácia S.Beckett: Čakanie na Godota, S. Štepka: Jááánošík, M.Lasica – J. Satinský: Soirée

Výkonová časť

Žiak pozná znaky absurdnej drámy, vie vymenovať a definovať malé javiskové formy: kabaret, groteska, gag. Žiak dokáže interpretovať diela autorov: S. Beckett, M.Lasica-J.Satinský, S. Štepka. Žiak je schopný vyhľadať v dielach znaky absurdnej drámy.

Veľká epická próza – retrospektívny kompozičný postup – počet hodín 3

Obsahová časť

-pojmem retrospektíva, chronológia, všeobecný model kompozície s retrospektívou, čítanie s porozumením A. Bednár: Kolíska, L. Mňačko: Ako chutí moc, J.D.Salinger: Kto chytá v žite

Výkonová časť

Žiak vie vysvetliť rozdiel medzi chronologickým a retrospektívnym kompozičným postupom. Žiak vie definovať pojem retrospektíva a vysvetliť všeobecný model kompozície s retrospektívou. Žiak dokáže interpretovať diela autorov A.Bednár, L. Mňačko, J.D.Salinger a vie v nich vyhľadať retrospektívne časti.

Súčasná lyrická poézia – počet hodín 3

Obsahová časť

-znaky lyrickej poézie, charakteristika tvorby autorov: M.Válek, M.Rúfus, J.Urban, čítanie s porozumením a interpretácia: M.Válek: Milovanie v husej koži, M. Rúfus: Vrchári, J. Urban: Minúta poézie

Výkonová časť

Žiak vie charakterizovať tvorbu autorov M.Válek, M.Rúfus, J.Urban, dokáže vyjadriť pocity z básní. Žiak je schopný nájsť v diele základné motívy a témy.

Postmoderna v epickej próze – počet hodín 2

Obsahová časť

-pojmy postmoderna, satira, palimpsest, persifláž, čítanie s porozumením a interpretácia D. Tatarka – Démon súhlasu

Výkonová časť

Žiak vie charakterizovať smer a hlavných predstaviteľov, definovať pojmy persifláž a palimpsest, vie charakterizovať satirické dielo a uviesť príklad.

Žiak dokáže charakterizovať tvorbu autora D. Tatarku a nájsť v diele základné motívy, vyjadriť pocity z ukážky a interpretovať text.

Všeobecné poznatky o literatúre – počet hodín 2

Obsahová časť

Text, Vecná literatúra, umelecká literatúra, Základné formy umeleckého literárneho diela
Literatúra odvodená od umeleckej literatúry, Hodnotová stratifikácia umeleckej literatúry
Nepísané texty

Výkonová časť

Žiak vie definovať text a systematicky začleniť texty, dokáže definovať literárne druhy, definovať oblasti, s ktorými je literatúra prepojená. Žiak rozumie literatúre a pozná účinnosť literárnych diel. Žiak je schopný aplikovať vedomosti a poznatky o literatúre a vie pracovať s textom.

Etapy literárneho vývoja – počet hodín 5

Obsahová časť

Antická grécka literatúra
Antická rímska literatúra
Kresťanská a rytierska literatúra
Renesančná literatúra
Baroková literatúra
Klasicistická literatúra
Romantizmus
Realizmus
Moderna a avantgarda
Povojnové obnovenie naratívnej a angažovanej tvorby

Výkonová časť

10. októbra 2011

Žiak dokáže vymedziť charakteristické znaky historicko-literárneho obdobia, vie zaradiť autorov do jednotlivých literárnych období a charakterizovať ich najznámejšie diela.

Svetová literatúra po roku 1945 – počet hodín 5

Obsahová časť

-americká literatúra, čítanie s porozumením a interpretácia: J.Steinbeck: Ovocie hnevu- sociálny román, J.Steinbeck: O myšiach a ľuďoch, vojnový román- J.Heller: Hlava XXII, Literatúra utrpenia- W.Styron: Sofiina voľba, Dráma-T.Williams: Električka zvaná túžba
Poézia- beatnická skupina, prehľad

Výkonová časť

Žiak vie charakterizovať znaky tvorby amerických autorov, vie interpretovať prečítané texty. Žiak dokáže analyzovať dané texty a vyhľadať v nich prvky americkej literatúry po roku 1945.

Neorealizmus – počet hodín 3

Obsahová časť

-charakteristika smeru, čítanie s porozumením a interpretácia P.Passolini – Vrchárka
A.Moravia – Rimanka

Výkonová časť

Žiak dokáže charakterizovať pojem neorealizmus a uviesť znaky daného umeleckého smeru. Žiak je schopný na základe ukážok textov interpretovať diela daných autorov.

Magický realizmus – počet hodín 2

Obsahová časť

-charakteristika smeru, čítanie s porozumením a interpretácia textu G.G.Marquéza, prehľad tvorby G.G.Marquéza

Výkonová časť

Žiak vie charakterizovať znaky smeru magický realizmus a vie ich aplikovať pri práci s textom.

Totalita v literárnych dielach – počet hodín 2

Obsahová časť

-pojem totalita, čítanie s porozumením a interpretácia G.Orwell: Zvieracia farma
B.Pasternak: Doktor Živago, A. Solženicyn- prehľad tvorby, A.Solženicyn: Jeden deň Ivana Denisoviča

Výkonová časť

Žiak vie charakterizovať pojem totalita a vie vysvetliť jej odraz v dielach jednotlivých autorov. Žiak je schopný interpretovať problémy v tvorbe autorov, dokáže aplikovať vedomosti o dobe v konkrétnom umeleckom texte.

10. októbra 2011